

## מוזיאון אסירי המחתרות עכו- ערכת הדרכה למורי השל"ח

כתובת המוזיאון : רחוב ההגנה 10 עכו העתיקה, ת.ד 1199 עכו

טלפון : 04-9911375 פקס 04-9550327

דוא"ל : hdakko\_museum@mod.gov.il

שעות הפעילות : ימים א-ה 8:30-16:30

המוזיאון ממוקם במבצר עכו, שנבנה בסוף המאה ה-18 על ידי דהאר אל עומר, השליט הבדווי של הגליל על חורבות של מבנים צלבניים מהמאה ה-12. במאה ה-19 היה המבצר מרכז הממשל העות'מאני בצפון הארץ. כמו כן שימש המבצר כבית כלא, בסיס צבאי ומחסן נשק לחיל המצב העות'מאני. בסוף המאה ה-19 נכלאו במבצר מייסד הדת הבהאית ותומכיו, ובראשית המאה ה-20 נכלאו בו אחדים מחברי ארגון "השומר". בתקופת המנדט הבריטי שימש המבצר כבית הכלא המרכזי בצפון הארץ, בו נכלאו מאות מחברי ה"הגנה", האצ"ל ולח"י לצד אסירים פליליים רבים, ערבים ויהודים. במאורעות תר"פ (1920) נכלא בכלא עכו זאב ז'בוטינסקי, "בעוון" פעילותו כמפקד ההגנה היהודית בירושלים, יחד עם עוד 19 ממגני העיר.

בראשית שנות השלושים נעצרו בכלא מעפילים "בלתי לגאליים", שהגיעו לארץ בניגוד לחוקי העלייה של ממשלת המנדט. בשנים 1937-1938 נוספו עליהם כ-200 חברי התנועה הרביזיוניסטית, שנעצרו על פי "התקנות לשעת חרום" של ממשלת המנדט. בשנת 1939 נכלאו במבצר 43 חניכים מקורס מפקדי המחלקות של ה"הגנה" ביבנאל, עשרה חברי ה"הגנה" מקיבוץ גינוסר ו-38 חניכי קורס מפקדים של האצ"ל במשמר הירדן. בשנות ה-40 כללו הקבוצות המרכזיות שנכלאו בכלא עכו את : "נערי שוני" (האצ"ל), "אסירי ביריה" (פלמ"ח), "אסירי ההתקפה על בתי המלאכה של הרכבת" (לח"י) ו"אסירי חולות בת-ים" (האצ"ל). ב-4 במאי 1947 נפרץ הכלא על-ידי אנשי האצ"ל בפעולה נועזת שתואמה עם חבריהם האסירים. בפריצה נמלטו שלושים אסירים אצ"ל ואחד-עשר אנשי לח"י. בקרב שהתפתח מחוץ לתחומי הכלא מול כוחות משטרה וצבא בריטיים, נהרגו שלושה מן הכוח הפורץ ושישה מהמשוחררים. מפקד הפעולה, דב כהן – גונדר "שמשון", היה בין הנופלים. שמונה מהבורחים נתפסו, וכן נתפסו חמישה מהכוח הפורץ. שלושה מבין אנשי הכוח הפורץ, שנשפטו בבית דין צבאי בריטי על השתתפותם בפריצה, נידונו למוות והוצאו להורג בכלא עכו.

בכלא עכו הועלו לגרדום שלמה בן-יוסף, מרדכי שוורץ, דב גרונר, מרדכי אלקחי, יחיאל דב דרזנר, אליעזר קשאני, יעקב וייס, אבשלום חביב ומאיר נקר.

המוזיאון מספר את סיפורו של כלא עכו המנדטורי (1920-1948) מנקודת מבטם של אסירי המחתרות- ה"הגנה", האצ"ל ולח"י.

### מה במוזיאון?

**סיור חווייתי** סיור חדשני מקיף בכלא עכו המנדטורי הכולל הדרכה, סרטים באיכות גבוהה, מוצגים מקוריים, תפאורה ואפקטים, הממחישים את סיפורם של אסירי המחתרות ממשפטם, דרך אורח חייהם בכלא ועד לפריצה ההרואית מכלא עכו ב-4 במאי 1947. הסיור מתחיל בשנת 1946 בבית משפט צבאי בריטי משוחזר. המבקר חווה שלושה משפטים מאותה השנה: משפט בית הערבה (ה"הגנה"), משפט חולות בת ים (אצ"ל) ומשפט בתי המלאכה של הרכבת (לח"י). הדמויות הנשפטות נדונות לתקופות מאסר ממושכות בכלא עכו. אסירי עכו החדשים מצטרפים לחבריהם הכלואים ואנו חווים את חייהם בין כותלי הכלא במגוון תחנות: בית המלאכה, תאי אסירים משוחזרים, חדר ההתכנסות לתפילה, חדר "אגרת אל החופש" ועוד. שיאו של הסיור

מתרחש סביב הפריצה לכלא עכו וההכנות לה. המבקר צועד בעקבות הבורחים וחווה את הפריצה בעזרת אפקטים ייחודיים.

אגף ז'בוטינסקי- במגדל הצפון-מערבי תצוגה ייחודית המלווה את חייו ופועלו של זאב ז'בוטינסקי מראשית דרכו ועד למאסרו במגדל זה, באפריל 1920, יחד עם תשעה-עשר חבריו מגני ירושלים במאורעות תר"פ.

תא הגרדום, בו הוצאו להורג תשעה מלוחמי המחתרות. חדרי הנצחה לעולי הגרדום ולנופלים בפריצה.

שדרת אסירי המחתרות ע"ש האלוף משה כרמל- הכניסה למוזיאון משער הכניסה המערבי לכלא המנדטורי (כיום רחוב ה"הגנה") עוברת דרך שדרת אסירי המחתרות. שדרה זו מציינת את קבוצות האסירים הגדולות שישבו בכלא עכו בתקופת המנדט הבריטי.